

Робота зі слідами запаху на місці події з метою їх використання у розслідуванні кримінальних правопорушень

Іваненко Л.О., здобувач вищої освіти 3-го курсу, ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Патик Л.Л.**

У фізичному розумінні запаховий слід – це частки (молекули) якої-небудь речовини, яка перебуває у газоподібному стані. Він виникає внаслідок безперервного переходу тіла з твердого (рідкого) стану в газоподібний. Відокремлені молекули, які знаходяться в оточуючому середовищі, змішуються з молекулами повітря і утворюють газоподібний слід.

Робота із запаховими слідами на місці події – це комплекс прийомів щодо застосування технічних засобів криміналістичної одорології для виявлення, фіксації, дослідження і використання в розслідуванні злочинів. Використання джерел запаху включає застосування службово-розшукових собак для організації розшуку людей і речей "по гарячих слідах", а також експертне дослідження для одержання доказової інформації.

Джерела запаху – це матеріальні об'єкти або їх частини, причинно пов'язані з діями злочинця на місці події. Такі об'єкти можуть бути двох видів: 1) предмети-носії власного запаху, 2) предмети-носії запаху людини.

Під час роботи зі слідами-джерелами запаху слід дотримуватися таких правил: 1) технічні засоби, за допомогою яких здійснюються вилучення і консервація, мають бути стерильними; 2) не слід поспішати брати виявлений предмет руками; спочатку треба подумати, як його тримав злочинець, а потім, надягнувши гумові рукавички і протерши їх спиртом, взяти предмет так, щоб не пошкодити на ньому сліди папілярних узорів; 3) насамперед об'єкт досліджується на наявність на ньому видимих і невидимих слідів пальців рук та сторонніх часток – слідів-накладень; 4) після огляду об'єкт законсервують, тобто поміщують в ємність, яка герметично закривається.

На практиці використовують принаймні три прийоми відділення сліду запаху від його носія: 1) забір (висмоктування) молекул запаху шприцом; 2) забір молекул запаху безпосередньо ємкістю; 3) адсорбування сліду запаху на нейтральний носій.

Значення консервованих слідів для слідчої та розшукової діяльності важко переоцінити. Запах людини, являється його хімічним підписом він глибоко індивідуальний. Запах людини легко проникає в одягу, взуття, та довго утримується. Використання інформації, яка знаходиться в запахах, дозволяє вдало розслідувати складні злочини, скоєні, як правило, в умовах несподіваності.

Можливість довгострокового зберігання запахів, транспортування їх в любых, навіть самих мінімальних об'ємах, будь якій відстані, допомагає набагато ширше використовувати впізнавальну властивість собак, в тому числі й службово-розшукових собак, при здійсненні слідчих (розшукових) дій.

Подальша розробка проблем одорології приведе до підозрюваної особи по запаху та без застосування собак шляхом використання спеціальних приборів, розробка принципів дії яких складає компетенцію науки біоніки, кібернетики та інших галузей знань. Крім того, можливість консервації і тривалого зберігання запахів становить основу для розробки системи одорологічного впізнання. Існування даного виду реєстрації зможе поповнити систему криміналістичних обліків органів Національної поліції і тим самим створити умови для більш вдалої боротьби із правопорушеннями.

Таким чином, природа і механізм утворення запаху свідчать про те, що майже всі матеріальні тіла несуть одорологічну (запахову) інформацію, власну або придбану від іншого тіла. Тому необхідно навчитися надійно виявляти, фіксувати і зберігати запахи для подальшого їх використання в розкритті і розслідуванні злочинів.